

UDK 575.634.2

**ODBACIVANJE CVJETNIH PUPOLJAKA KOŠTIČAVIH VOĆAKA KAO
 POSLJEDICA PREKIDA DIFERENCIJACIJE ZAČETAKA CVJETOVA**

Mr NIKOLA MIČIĆ, mr GORDANA ĐURIĆ, GORDANA DABIĆ,

Naučni rad - Scientific paper. Priljeno - Received 8.12.1991.

U V O D

Praćnje toka i vremena diferencijacije generativnih pupoljaka zadatak je biološke kontrole voćaka i predstavlja osnovu za izbor sorti za određene uslove gajenja kao i pravilnu i blagovremenu primjenu agro- i pomotehnike.

Proučavanje uticaja niskih zimskih temperatura na izmrzavanje cvjetnih pupoljaka koštičavih voćaka u periodu mirovanja i početkom vegetacije, bavili su se Stanković, Bulatović (1955), Bošković i Rudić (1961), Kapetanović (1965), Đurić (1978 i 1987) i Pejkić i sar. (1987). U navedenim istraživanjima uglavnom se konstatuje procenat izmrzlih cvjetnih pupoljaka početkom vegetacije, i to bez analize tokova i procesa diferencijacije kao i stepena diferenciranosti cvjetnih začetaka u momentu djelovanja niskih temperatura. Takođe, ova istraživanja ne obuhvataju ni pitanje vremenskih uslova prije pojave kritičnih temperatura, a što je u korelaciji sa vodnim režimom biljaka, a time i stepenom njihove otpornosti u momentu nastupanja apsolutnih minimalnih temperatura vazduha (Tadijanović, 1988.).

U navedenim istraživanjima kao pokazatelj stepena izmrzavanja cvjetnih pupoljaka uzima se broj pupoljaka koji nisu krenuli početkom vegetacije, iako odumiranje cvjetnih pupoljaka može biti izazvano i drugim uzrocima i prije nastupanja perioda mirovanja, kao i u fiziološkom i ekološkom periodu mirovanja. Tako, Isaeva (1977.) i Mičić i Čmelik (1986, i 1988.) ukazuju da do prekida diferencijacije i odumiranja cvjetnih pupoljaka koštičavih voćaka dolazi u toku svih faza or-

ganogeneze, a posebno u početnim fazama diferencijacije (august - septembar), i bez uticaja niskih temperatura. Mičić i Čmelik (1988.) ukazuju i na činjenicu da se cvjetni pupoljci sa prekinutom diferencijacijom u III i IV etapi organogeneze relativno dugo zadržavaju na rodnim grančicama, sve do punog cvjetanja, što može da stvori pogrešnu predstavu o tome da se radi o pupoljcima koji su stradali od niskih temperatura u periodu ekološkog mirovanja.

Cilj ovog rada je da ukaže na pojavu prekida diferencijacije i usljed toga odbacivanja cvjetnih pupoljaka u nekih vrsta koštičavih voćaka u ekološkim uslovima u kojima se, u periodu ekološkog mirovanja, nisu javljale takve apsolutne minimalne temperature koje se u uslovima kontinentalne klime smatraju ograničavajućim.

Materijal i metod rada

Proučavanje pojave prekida diferencijacije i usljed toga odbacivanja cvjetnih pupoljaka koštičavih voćaka u klimatskim uslovima gdje se nisu javile ograničavajuće niske zimske temperature, izvršen je u sortimentskom zasadu Dubljani - Popovo polje kod Trebinja.

U periodu pred kretanje vegetacije (1989 i 1990.) uzeto je po 50 dugih rodnih grančica breskve (elberta), industrijske breskve (katarina), badema (Texax), kajsije (Precoce di Tyrinthos), japanske šljive (Red Beaut) i višnje (maraska) na kojima su, u laboratorijskim uslovima, odmah izvršene slijedeće analize:

Stepen diferenciranosti cvjetnih začetaka utvrđen je otvaranjem svih generativnih pupoljaka 20 rodnih grančica (300 - 600 cvjetnih pupoljaka) pod stereoskopskim mikroskopom. Prekid diferencijacije i atrofija cvjetnih začetaka utvrđen je i pravljenjem anatomskih presjeka pod stereoskopskim mikroskopom i njihovim prenošenjem na predmetno staklo i bojenjem bojom fast-green.

Istovremeno 30 rodnih grančica stavljeno je u fiziološki ogled kao kontrola. Odmah po razvijanju cvjetnih pupoljaka utvrđen je broj pupoljaka koji nisu krenuli i izvršeno je njihovo otvaranje pod stereoskopskim mikroskopom i analizirano stanje cvjetnih začetaka.

Pupoljci sa prekinutom diferencijacijom, na osnovu izvršenih anatomskih analiza na svih 50 rodnih grančica, podjeljeni su u dvije grupe prema stepenu diferenciranosti cvjetnih začetaka:

Cvjetni začetci prestali sa diferencijacijom u prvim etapama organogeneze (III i IV etapa), prije nastupanja perioda mirovanja;

Cvjetni začetci prestali sa diferencijacijom u V i VI etapi organogeneze u periodu ekološkog mirovanja ili neposredno po kretanju vegetacije.

Dobijeni podaci obrađeni su statistički i fotodokumentovani.

Analiza temperaturnih uslova za posmatrani period izvršena je na osnovu podataka meteorološke stanice locirane na samom objektu.

